

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13CoP/27/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6620204409
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6620204409.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a sudcov JUDr. Amy Odalošovej a JUDr. Danice Kočičkovej, v právnej veci navrhovateľa (osoby povinnej na platenie výživného) E. P., narodeného XX. XX. XXXX, trvale bytom O. XXXX/XX, XXX XX V., proti plnoletému dieťaťu (osoby oprávnenej na platenie výživného) K. P., narodenému XX. XX. XXXX, trvale bytom T. XXX, XXX XX V. T., zastúpenému splnomocneným zástupcom W. E. X., narodeným XX. XX. XXXX, trvale bytom T. XXX, XXX XX V. T., o zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu, o odvolaní plnoletého dieťaťa proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 5Pc/12/2020-337 zo 14. mája 2021 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Lučenec č.k. 5Pc/12/2020-348 z 20. mája 2021, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Lučenec č.k. 5Pc/12/2020-337 zo 14. mája 2021 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Lučenec č.k. 5Pc/12/2020-348 z 20. mája 2021 p o t v r d z u j e.

II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj „okresný súd,“ alebo „súd prvej inštancie,“ resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom č.k. 5Pc/12/2020-337 zo dňa 14. 05. 2021 v spojení s opravným uznesením prvoinštančného súdu č.k. 5Pc/12/2020-348 zo dňa 20. 05. 2021 zrušil vyživovaciu povinnosť otca E. P., nar. XX. XX. XXXX (ďalej aj „navrhovateľ,“ resp. „otec“), ktorá bola určená rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 11P/77/2010-188 zo dňa 14. 10. 2010, právoplatného dňa 01. 06. 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica č.k. 15CoP/21/2011-219 zo dňa 11. 05. 2011 voči plnoletému synovi K. P., nar. XX. XX. XXXX (ďalej aj „plnoleté dieťa,“ resp. „osoba oprávnená na platenie výživného“), a to s účinnosťou od 01. 09. 2020 (I. výrok). O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (II. výrok). Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že navrhovateľ sa návrhom domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti voči plnoletému dieťaťu naposledy určeného rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 15CoP/21/2011-219 zo dňa 11. 05. 2011, a to s účinnosťou od 01. 09. 2020.

Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovenia § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 65 ods. 3, § 75 ods. 1, 2, § 76 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „Zákon o rodine,“ resp. „ZoR“), § 155, § 156 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „CMP“), § 9 ods. 1, § 10 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Podľa názoru súdu prvej inštancie plnoleté dieťa ukončilo prípravu na budúce povolanie vykonaním maturitnej skúšky v riadnom termíne. Následne plnoleté dieťa sa zaevidovalo na úrade práce od 01. 09. 2020, a preto v zmysle Zákona o rodine, ale aj Zákona o sociálnom zabezpečení, nie je nezaopatreným dieťaťom.

Súd prvej inštancie poukázal na to, že trvanie vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je podľa § 62 ods. 1 ZoR limitované do času, kedy je dieťa schopné sa samo živiť. Schopnosť dieťaťa samo sa živiť je nutné definovať tak, že touto je pri zohľadnení realizácie práva podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, t.j. po absolvovaní prípravy na budúce povolanie, nadobudnutie schopnosti dieťaťa vlastnou prácou si zabezpečovať prostriedky na krytie jeho životných potrieb. Časový okamih nadobudnutia schopnosti živiť sa dieťaťom nie je možné spájať s dosiahnutím určitého veku, napr. plnoletosti (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR sp.zn. 5Cz 19/67 zo dňa 06. 05. 1967, publikované pod R 100/67), ani s vekovou hranicou 25 rokov, do kedy môže byť dieťa posudzované ako nezaopatrené dieťa podľa § 3 zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, resp. do ktorého veku môže byť dieťa spoločne posudzované s rodičmi pre posúdenie nároku na dávku v hmotnej núdzi podľa zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (inak by dieťa, ktoré riadne pokračuje v príprave na budúce povolanie štúdiom na vysokej škole po nadobudnutí veku 25 rokov života nemalo už právo na výživu od rodičov, čo výkladovo nemožno pripustiť). Aj keď teda dosiahne dieťa plnoletosť (či iný vyšší vek), avšak sa ďalej pripravuje na budúce povolanie štúdiom, príp. ďalším štúdiom, nie je zásadne ešte schopné samo sa živiť. Pokiaľ dieťa úspešne ukončí svoju prípravu na budúce povolanie a nepokračuje v tejto ďalším štúdiom, je možné zásadne vychádzať z toho, že týmto získalo aj potenciál (schopnosť) samo sa živiť. Pokiaľ tak ZoR v § 62 ods. 1 hovorí o „schopnosti“ dieťaťa živiť sa samé (a nie o schopnosti a súčasne aj možnosti, ako tieto pojmy kumulatívne používa ZoR v iných ustanoveniach), je možné aj v prípade, že sa dieťaťu nepodarí následne hneď po ukončení štúdia (prípravy na budúce povolanie) zamestnať (či už zo subjektívnych alebo objektívnych dôvodov), vychádzať z toho, že schopnosť samo sa živiť nadobudlo a vyživovacia povinnosť rodiča k nemu zanikla. Podľa názoru súdu prvej inštancie na uvedenom závere nemôže nič meniť ani konkrétne nastavenie systému sociálnych dávok, keďže toto nastavenie schopnosť dieťaťa samo sa živiť, nemôže nijakým spôsobom ovplyvniť.

Schopnosťou dieťaťa samostatne sa živiť treba rozumieť schopnosť samostatne, z vlastných zdrojov uspokojovať všetky relevantné životné náklady. Ako okolnosť, keď trvá vyživovacia povinnosť rodičov (odôvodnená úlohou rodiča viesť dieťa k získaniu vzdelania, a tým potrebných predpokladov na sebarealizáciu), sa tradične akceptuje štúdium. Aplikčná prax v súvislosti s touto otázkou vyvodila záver, že pre nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa (pojem sústavná príprava na povolanie si pre svoje potreby definujú viaceré zákony, čo môže byť pre súd určitým návodom). Vo všeobecnosti sa vychádza z definitívneho získania predpokladov na výkon povolania, pričom vždy je potrebné prihliadnuť na individuálne okolnosti každého prípadu. Na jednej strane treba zohľadniť záujem dieťaťa vo vzťahu k jeho schopnostiam a danostiam, aby získalo vhodné predpoklady na svoje lepšie uplatnenie, na druhej strane je oprávnená požiadavka včasnej realizácie uvedených daností, aby nedochádzalo k zneužívaniu rodičovskej vyživovacej povinnosti len z dôvodu negatívneho postoja dieťaťa k práci.

Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že v danom prípade došlo na strane oprávneného plnoletého dieťaťa k takej podstatnej zmene pomerov, ktorá odôvodňuje zrušenie vyživovacej povinnosti zo strany navrhovateľa. Za podstatnú zmenu pomerov a schopnosti dieťaťa sa živiť súd prvej inštancie považoval ukončenie stredoškolského štúdia plnoletým dieťaťom na Strednej odbornej škole hotelových služieb a dopravy v Lučenci, a to úspešným absolvovaním maturitnej skúšky dňa 15. 05. 2020 v odbore mechanik elektrotechnik. Na strane plnoletého dieťaťa neboli preukázané žiadne objektívne okolnosti (choroba, postihnutie, ďalšie intenzívne denné štúdium alebo iné), ktoré by odôvodňovali, aby navrhovateľ (povinný otec) aj naďalej platil výživné.

Podľa názoru súdu prvej inštancie evidencia dieťaťa na úrade práce ako nezamestnaného nie je dôvodom pre platenie výživného, keďže ide o subjektívne rozhodnutie dieťaťa, akým spôsobom života bude žiť po ukončení stredoškolského štúdia, kedy sa už intenzívne nepripravuje na svoje budúce povolanie. Ak plnoletému dieťaťu rodič aj v období, kedy je schopné sa samé živiť platí výživné, jeho platby sú založené na dobrovoľnosti. V prípade, ak rodič odmieta platiť výživné dobrovoľne, nemožno ho k tomu nútiť, pretože zákon mu takúto povinnosť neukladá.

Súd prvej inštancie podotkol, že plnoleté dieťa predložilo súdu prvej inštancie na pojednávaní dňa 14. 05. 2021 prihlášku na vysokoškolské štúdium na Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici, právnická fakulta, študijný program: právo, forma štúdia: denná na akademický rok 2021/2022, avšak podľa názoru súdu prvej inštancie táto skutočnosť nie je dôvodom na plnenie si vyživovacej povinnosti navrhovateľa i naďalej, keďže plnoletý na štúdium v čase rozhodovania súdu prvej inštancie ešte nenastúpil (je evidovaný na úrade práce), pričom podanie prihlášky na štúdium neznamená, že naň plnoletý aj skutočne nastúpi. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na ustanovenie § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), tzn. že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia,

príčom plnoletý si len podal prihlášku a v príprave na povolanie nepokračuje. Pokiaľ plnoleté dieťa bude prijaté a preukáže, že nastúpilo na štúdium na vysokej škole dennou formou štúdia, nič mu nebráni v podaní nového návrhu na súd o určenie výživného na plnoleté dieťa. Súd kladie akcent na to, že je na rozhodnutí dieťaťa, či bude po skončení štúdia „brigádovať“, bude zamestnané, začne podnikat' alebo sa zaeviduje ako nezamestnané, jeho zákonné právo na výživné mu zanikne.

Súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 14. 05. 2021 v rámci dokazovania prečítal výsledky ním vykonanej lustrácie voľných pracovných miest na celom území SR na pracovných portáloch, dopytom na obchodné reťazce pôsobiace na území SR, dožiadaním Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, a to ku dňu 12. 11. 2020, 13. 11. 2020, 19. 11. 2020, 07. 12. 2020, 10. 12. 2020, 23. 02. 2021, 18. 03. 2021, 19. 04. 2021, 21. 04. 2021, 22. 04. 2021, pričom mal preukázaný dostatok voľných pracovných miest, dokonca aj v odbore, v ktorom plnoletý ukončil svoje štúdium na strednej škole. Neušlo pozornosť súdu prvej inštancie, že plnoleté dieťa si zamestnanie hľadalo výlučne len v okolí Lučenca a Filakova, zdôvodňované jeho splnomocneným zástupcom vysokými nákladmi na ubytovanie a na život vo veľkých mestách, podvodné praktiky zamestnávateľov a sprostredkovateľov práce nemôžu podľa názoru súdu prvej inštancie v dnešnej dobe, kedy je úplne bežné, že mnohí ľudia pracujú aj niekoľko sto kilometrov mimo svojho domova obstať a už vôbec nie u takých zamestnávateľov ako sú automobilové závody Volkswagen a Jaguar Land Rover, ktorí aj v čase tohto konania realizovali hromadné pracovné nábery, pričom nevyžadovali ani prax v automobilovom priemysle.

Súd prvej inštancie konštatoval, že povinnosť rodičov živiť svoje dieťa netrvá, ak dieťa už ukončilo prípravu na povolanie, má primeraný zdravotný stav, existujú preň pracovné príležitosti, avšak dieťa napriek tomu nepracuje. Pracovnými príležitosťami nie sú len pracovné ponuky v odbore, ktoré dieťa vyštudovalo, ale akékoľvek pracovné ponuky primerané veku a zdravotnému stavu dieťaťa. Taktiež treba brať do úvahy aj skutočnosť, že do práce môže dieťa aj dochádzať, príp. môže dočasne bývať mimo domova.

V zmysle § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Uvedené deklaruje, že vyživovacia povinnosť vzniká zo zákona, nie je na to potrebné výslovné rozhodnutie súdu.

Podľa názoru súdu prvej inštancie takýmto istým spôsobom (zo zákona) vyživovacia povinnosť aj zaniká. Z dôvodu právnej istoty však spravidla sa strany sporu dožadujú vyslovenia dátumu vzniku alebo zániku vyživovacej povinnosti v rozhodnutí súdu. Ustanovenie § 78 Zákona o rodine rešpektuje dispozičný princíp a princíp oficiality. Pre zmenu alebo zrušenie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti voči plnoletému sa vyžaduje aktivita (ide výlučne o návrhové konanie) zo strany povinných osôb. Pri maloletom dieťati je možná zmena aj v konaní začatom bez návrhu. Pokiaľ teda nie je uvedené priamo v Zákone o rodine, že výživné je možné zrušiť len od podania návrhu (najskôr týmto dňom), je potrebné vychádzať zo všeobecného predpisu (§ 231 CSP), v ktorom je uvedené, že rozsudok ukladajúci povinnosť plniť v budúcnosti splatné dávky alebo splátky, možno na základe žaloby zmeniť, ak sa podstatne zmenili pomery, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok. Zmena rozsudku je prípustná od času, kedy nastala podstatná zmena pomerov (nie od podania návrhu). Pokiaľ teda nastala zmena pomerov aj pred podaním návrhu na zrušenie výživného, za rozhodujúci čas zániku vyživovacej povinnosti by mala byť posudzovaná zmena pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu predchádzajúceho rozhodnutia alebo dohody. Pokiaľ sa týka podmienky zániku vyživovacej povinnosti, zaevidovanie sa na úrade práce plnoletým dieťaťom dňa 01. 09. 2020 (v návrhu uvedený totožný dátum, ku ktorému navrhovateľ navrhoval zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu) je splnením takejto podmienky. V tomto prípade po ukončení stredoškolského štúdia mal plnoletý možnosť začať pracovať, pretože ukončené stredoškolské vzdelanie tvorí základ pre prípravu na budúce povolanie, resp. samotný výkon práce. Plnoletý nijakým spôsobom nepreukázal, že by nemohol vykonávať prácu v odbore, v ktorom ukončil svoje stredoškolské vzdelanie s maturitou na území celého Slovenska (nielen v okolí Lučenca a Filakova), alebo niekde inde. Súd prvej inštancie dodal, že absolvent strednej školy nemá oznamovaciu povinnosť voči úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, t.j. nie je povinný hlásiť sa na úrade práce po maturite ako nezamestnaný. Zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie je dobrovoľné. Ak sa však absolvent strednej školy nezamestná, stačí mu podať si na úrade práce žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie do 7. septembra daného kalendárneho roku. V takom prípade je absolvent strednej školy považovaný za nezaopatrené dieťa do 31. augusta, preto súd prvej inštancie mal v konaní preukázanú zmenu pomerov, t.j. okolnosti rozhodujúce pre ďalšie trvanie vyživovacej povinnosti s účinnosťou od 01. 09. 2020, tak ako aj navrhovateľ navrhol vo svojom návrhu. Rozhodujúca pre zrušenie vyživovacej povinnosti u plnoletého dieťaťa je teda iba podstatná zmena pomerov a nie deň podania návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti. V tejto súvislosti súd

prvej inštancie poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV.ÚS 473/2012 zo dňa 18. 09. 2012 i na uznesenie Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 1146/07 zo dňa 07. 06. 2007.

Súd prvej inštancie po citácii ustanovenia § 231 CSP konštatoval, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že došlo k zmene pomerov na strane plnoletého, ktorý ukončil štúdium na strednej škole a je schopný samostatne sa živiť, je schopný zamestnať sa a schopný vykonávať prácu, čím zanikli hmotnoprávne podmienky pre plnenie vyživovacej povinnosti navrhovateľa voči plnoletému dieťaťu v zmysle § 62 Zákona o rodine. Návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľa bol preto podaný dôvodne, nakoľko len samotným naplnením hmotnoprávnych podmienok pre zánik vyživovacej povinnosti právna povinnosť určená rozhodnutím súdu nezaniká.

Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie zrušil súdom určenú vyživovaciú povinnosť navrhovateľa voči plnoletému dieťaťu ku dňu 01. 09. 2020.

K náhrade trov konania súd prvej inštancie uviedol, že v mimosporovom konaní, a teda aj v konaní vo veciach výživného plnoletých osôb, súd rozhoduje o nároku na náhradu trov konania iba na návrh, pričom platí zásada, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52 CMP). Pretože takýto návrh nebol podaný, súdu prvej inštancie neostávalo nič iné, iba rozhodnúť, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie plnoleté dieťa podalo včas odvolanie. Navrhlo, aby odvolací súd zrušil vyživovaciú povinnosť navrhovateľa voči nemu s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu.

Odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods.1 písm. d) CSP. Mal za to, že rozsudok súdu prvej inštancie je nespravodlivý a neľudský voči nemu, pričom súd prvej inštancie konal v rozpore s Civilným sporovým poriadkom. Pokiaľ súd prvej inštancie bol presvedčený, že vyživovaciú povinnosť navrhovateľa je potrebné zrušiť, mal to urobiť už na prvom pojednávaní, kedy dokazovanie bolo skončené a mal byť vynesený rozsudok. Z nepochopiteľného dôvodu bolo pojednávanie odročené a druhé pojednávanie sa konalo až o 6 mesiacov. V tejto súvislosti poukázal na Čl. 17 CSP.

Poukázal na to, že na pojednávaní dňa 13. 11. 2020 súd prvej inštancie uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené, preto mal byť vyhlásený rozsudok, avšak následne na pojednávaní dňa 13. 11. 2020 súd prvej inštancie zrušil uznesenie ohľadom ukončenia dokazovania.

Podľa jeho názoru uznesenie o odročení pojednávania na neurčito nespĺňalo taxatívne uvedené náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 236 CSP.

Poukázal na to, že v súdom prvej inštancie stanovenej lehote 20 dní predložil súdu prvej inštancie požadované potvrdenia a následne aj potvrdenia o hľadaní si zamestnania.

Odôvodnenie uznesenia súdu prvej inštancie zo dňa 13. 11. 2020 o odročení pojednávania považuje za zvláštne, nezrozumiteľné a nepochopiteľné.

Vydanie uznesenia súdom prvej inštancie o skončení dokazovania a následné jeho zrušenie a vydanie nového uznesenia o odročení pojednávania na neurčito považuje za nezákonné, nemajúce oporu v CSP, preto „táto vada konania sa preukázala v plnej miere aj

s následkami v tejto súdnej veci.“ Mal za to, že bol porušený aj Čl. 17 CSP.

Na otázku súdu prvej inštancie dokedy by mu mal navrhovateľ platiť výživné, on uviedol, že si je vedomý, že sa musí živiť sám a v žiadnom prípade nemá ísť „o vydržovanie“ jeho osoby navrhovateľom. Hľadá si intenzívne zamestnanie. Nepriaznivá situácia spojená s pandemiou COVID 19 mu bránila riadne si hľadať zamestnanie. On má právo pracovať v odbore, ktorý vyštudoval. Je nemožné, aby prijal ponuku zamestnávateľa vzdialeného 200 -300 km za mesačný plat 600,- Eur brutto a pritom si uhrádzal náklady spojené s ubytovaním, ktoré predstavovali 2/3 jeho príjmu.

Podľa jeho názoru súd prvej inštancie na základe jeho nezákonných rozhodnutí - uznesenie o odročení pojednávania a ďalšieho pochybenia (35 minútové čítanie ponúk stiahnutých z internetu) „založil“ exekučný titul pre navrhovateľa.

Poukázal na to, že v spise sa nachádzajú dôkazy o vedenej exekúcii proti navrhovateľovi, ktorý si neplnil vyživovaciú povinnosť voči nemu.

Na pojednávaní uviedol, že navrhovateľ platil výživné od roku 2011 až doposiaľ na neho v sume 100,- Eur, pričom všetky náklady znášala jeho matka XXX,- P., ktorá v čase jeho maloletosti a jeho štúdia zarábala sumu 500,- Eur mesačne.

Úrad práce v Lučenci od jeho zaevidovania poskytol mu jedinou možnosť zamestnať sa. Keď kontaktoval inzerenta mailom na odporúčanie úradu práce, žiadna odpoveď neprišla.

Ďalej poukázal na to, že podal žiadosť o prijatie na denné štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorá prijíma študentov bez výberového konania.

Mal za to, že prvoinštančný súd konal nad rámec zákona. Dokazovanie dňa 13. 11. 2020 bolo skončené a malo byť rozhodnuté vo veci. Pojednávanie dňa 14. 05. 2021 nič v dokazovaní neprinieslo a fakticky bol potvrdený stav z 13. 11. 2020. On nezískal žiadne zamestnanie a vzniknutá situácia počas pandémie mu to ani riadne neumožňovala.

Prvoinštančný súd teda svojím nezákonným konaním spôsobil, že napriek tomu, že nezískal prácu v ťažkých časoch, nepoberá absolútne žiadny príspevok, na zmiernenie jeho situácie mu vyrobil dlh, ktorý má podľa prvoinštančného súdu uhradiť.

3. Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu plnoletého dieťaťa poukázal na to, že rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením považuje za spravodlivý pre účastníkov konania, vecne správny, vychádzajúci z vykonaného dokazovania a odzrkadľujúci aktuálny skutkový stav na strane oprávneného subjektu.

Odvolanie plnoletého dieťaťa v prevažnej miere poukazuje na procesný priebeh súdneho konania, ktorý nepovažuje za zákonný dôvod na podanie odvolania.

Prvoinštančný súd vo veci vykonal rozsiahle dokazovanie zamerané na zistenie objektívnej situácie jednak na strane oprávneného, ako aj na strane povinného subjektu a z vykonaného dokazovania vyplynul dôvodný záver o potrebe zrušenia jeho vyživovacej povinnosti voči plnoletému dieťaťu.

V celom rozsahu trval na svojich vyjadreniach realizovaných v priebehu prvoinštančného konania. Odvolanie plnoletého dieťaťa považoval za výlučne účelové.

4. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 65 a contrario, § 66 CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

5. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

6. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutočný stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel ku správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo účastníkov na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, prvoinštančný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky).

7. Súd prvej inštancie vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok okresného súdu je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé. Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty osoby oprávnenej na výživné (plnoletého dieťaťa) v odvolaní.

8. Podľa ustanovenia § 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

9. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom je iba závažnejšia zmena pomerov, čím sa rozumie výrazná zmena tých okolností na strane oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom, ktorá môže spočívať buď v zmene subjektívnych ale i objektívnych skutočností, ktoré súvisia so zmenou v oblasti príjmových pomerov, výdavkov, celkových majetkových pomerov, zmenou potrieb dieťaťa z dôvodu začiatku plnenia školskej dochádzky, prechodom medzi jednotlivými stupňami školského systému, zmenou zdravotných pomerov, stratou zamestnania, dlhodobou práceneschopnosťou, vznikom novej vyživovacej povinnosti, nadobudnutím spôsobilosti dieťaťa samostatne sa živiť a pod.

10. Odvolací súd uvádza, že z ustanovenia § 62 ods. 1 Zákona o rodine vyplýva, že „plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.“ Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k ich deťom trvá, kým deti nie sú schopné samé sa živiť, t.j. táto povinnosť zaniká až okamihom, ak je schopné samostatne uspokojovať svoje potreby - táto skutočnosť sa posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu, v žiadnom prípade nie je podmienená vekom dieťaťa.

11. Zánik vyživovacej povinnosti je u každej oprávnenej osoby individuálnou záležitosťou.

12. Schopnosť detí samostatne sa živiť v zmysle citovaného ustanovenia treba vykladať v objektívnom zmysle, teda konkrétne tak, že je potrebné skúmať, či deti sú s ohľadom na všetky konkrétne relevantné okolnosti (vek, vzdelanie, zdravotný stav a podobne) objektívne schopné samé sa živiť.

13. V tomto prípade je z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie nesporne preukázané, že plnoleté dieťa (osoba oprávnená na výživné) bolo od 01. 09. 2020 objektívne schopné samo sa živiť, pretože má riadne ukončené stredoškolské vzdelanie, keďže ukončilo štúdium na Strednej odbornej škole hotelových služieb a dopravy v Lučenci, a to úspešným absolvovaním maturitnej skúšky dňa 15. 05. 2020 v odbore mechanik elektrotechnik, pričom od 01. 09. 2020 nepokračovalo v ďalšom štúdiu a ani sa u neho nevyskytli žiadne ďalšie objektívne okolnosti (napríklad nepriaznivý zdravotný stav a pod.), ktoré by mu objektívne znemožňovali zabezpečiť si živobytie.

14. Skutočnosť, že plnoleté dieťa bolo na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny evidované ako uchádzač o zamestnanie a že mu uvedený úrad v predmetnom období nesprostredkoval žiadne zamestnanie, nie je takou okolnosťou, ktorá by bola sama osebe dôvodom na ďalšie pokračovanie vyživovacej povinnosti navrhovateľa. Plnoletému dieťaťu predsa nebránili žiadne objektívne okolnosti, aby si v uvedenom období zabezpečil zamestnanie i mimo svojho bydliska, eventuálne v zahraničí.

15. Taktiež odvolací súd konštatuje, že podanie žiadosti o prijatie na dennú formu štúdia na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, resp. rozhodnutie o prijatí na štúdium na vysokú školu nepreukazuje, že plnoleté dieťa je študentom vysokej školy dennou formou štúdia, ktorým sa stáva až po absolvovaní zápisu do prvého ročníka. Odvolací súd podotýka, že rozhodnutie prvoinštančného súdu v spojení s týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nie je prekážkou, aby si plnoleté dieťa (vzhľadom na eventuálnu zmenu pomerov) znovu uplatnilo právo na určenie vyživovacej povinnosti voči navrhovateľovi, pričom na túto skutočnosť ho správne upozornil i prvoinštančný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku.

16. V súvislosti s odvolacími argumentami plnoletého dieťaťa odvolací súd dodáva, že uznesenia súdu prvej inštancie vyhlásené na pojednávaní dňa 13. 11. 2020 (uznesenie o skončení dokazovania, o zrušení uznesenia o skončení dokazovania, o odročení pojednávania), ktoré predchádzali rozhodnutiu vo veci samej, sú uzneseniami o vedení konania, proti ktorým nie je prípustné odvolanie. V zmysle ustanovenia § 237 ods. 2 CSP súd nie je viazaný uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania, tzn. súd ich môže následne zmeniť, resp. sa od nich odchýliť.

17. Povinnosťou súdu prvej inštancie taktiež nebolo písomne vyhotoviť uznesenia o vedení konania, pričom z ustanovenia § 236 CSP vyplýva, že jedine v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie účastníkov a ich zástupcov, označenie prejednávanej veci, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

18. Pokiaľ súd prvej inštancie ex offio vykonal dokazovanie nad rámec dôkazov navrhnutých účastníkmi, súd prvej inštancie postupoval v súlade s Civilným mimosporovým poriadkom, keďže súd je povinný zistiť skutočný stav veci (§ 35 CMP) s tým, že súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 CMP), preto súd prvej inštancie správne aplikoval tzv. vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu.

19. Z uvedeného vyplýva, že ak súd rozhodol, že s účinnosťou od 01. 09. 2020 zrušuje vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči plnoletému dieťaťu, rozhodol vecne správne, pretože na takéto rozhodnutie existovali skutkové a právne dôvody.

20. Odvolaciemu súdu preto neostávala iná možnosť, ako odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdiť vrátane závislého výroku o trovách konania (II. výrok), nakoľko súd prvej inštancie správne aplikoval ustanovenie § 52 CMP.

21. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania aplikoval odvolací súd ustanovenie § 58 CSP v spojení s ustanovením § 57 CMP, ktoré ustanovuje: „O povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh.“ Odvolací súd v súlade s ustanovením § 52 CMP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže CMP neustanovuje inak.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2

Podľa ustanovenia § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

Odvolací súd poučuje účastníkov v zmysle ustanovenia § 160 CSP o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou a o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o predbežné poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytnutí právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení ďalších zákonov.